

Проблеми притягнення до відповідальності за порушення порядку оформлення та видачі паспорта як адміністративної послуги

Колотуха К. А.

студент магістратури II курсу

Донецький національний університет імені Василя Стуса

вул. Грушевського, 2, Вінниця, Україна

orcid.org/0000-0002-3773-1945

katyakolotuxa@gmail.com

Ключові слова:

оформлення, видача паспорта, внутрішньо переміщені особи, адміністративна послуга, відповідальність, правопорушення, Державна міграційна служба.

У науковій статті встановлено, що у зв'язку з веденням нашою державою бойових дій на Сході протягом останніх шести років зумовлено виникнення нового адміністративно-правового статусу осіб – внутрішньо переміщеної особи. Визначено, що такі особи потребують посиленого захисту й забезпечення реалізації їхніх прав і свобод, що на практиці становить певні складнощі. Проаналізовано особливості надання внутрішньо переміщеним особам адміністративних послуг, що пов'язані з оформленням і видачею паспорта. Проведено дослідження чинних нормативно-правових актів, якими врегульовано порядок надання адміністративних послуг, що пов'язані з оформленням і видачею паспорта внутрішньо переміщеним особам. На підставі дослідження судової практики виявлено проблему затягування процедури ідентифікації внутрішньо переміщених осіб під час оформлення паспорта, що спричинена порушенням органами Державної міграційної служби встановленого порядку ідентифікації особи в процесі оформлення та видачі паспорта (зокрема ігнорування такої дії, як допит свідків), за яке вони не притягаються до відповідальності, незважаючи на передбачену нормою 166-27 Кодексу України про адміністративні правопорушення відповідальність за порушення порядку надання адміністративної послуги, що зумовлює недовіру і неефективність такої норми. Аргументовано підвищену актуальність адміністративних послуг щодо оформлення та видачі паспорта, вклеювання фотокартки до паспорта. Обґрунтовано пропозиції стосовно сприяння реалізації норми 166-27 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо притягнення до відповідальності посадових осіб органів як Державної міграційної служби України за порушення порядку надання адміністративних послуг з оформлення та видачі паспорта громадянина України, в тому числі порушення процедури встановлення особи з правовим статусом внутрішньо переміщеної особи, так і посадових осіб інших суб'єктів владних повноважень за порушення порядку надання інших адміністративних послуг шляхом підвищення рівня обізнаності споживачів адміністративних послуг про зміст і дію вищезгаданої норми. Встановлено необхідність запровадження на законодавчому рівні нового механізму притягнення до відповідальності за вчинення правопорушення, передбаченого статтею 166-27 Кодексу України про адміністративні правопорушення, щодо автоматичного відкриття справи про адміністративне правопорушення та застосування заходів відповідальності на підставі встановлення факту правопорушення в рішенні суду, що набрало законної сили. Обґрунтовано, що запровадження таких змін забезпечить економію часу, кошти й зусилля, спрямовані на складення протоколу про адміністративне правопорушення, розгляд справи, збирання доказів і дослідження обставин справи. Визначено, які зміни до положень Кодексу України про адміністративні правопорушення потрібно внести на підставі врахування вищевикладених пропозицій.

Problems of bringing to justice for violating the issuing a passport procedure as an administrative service

Kolotukha K. A.

Graduate Student

Vasyl' Stus Donetsk National University

Hrushevskoho str., 2, Vinnytsia, Ukraine

orcid.org/0000-0002-3773-1945

katyakolotyxa@gmail.com

Key words:

registration, issuance of a passport, internally displaced persons, administrative service, liability, offenses, State Migration Service of Ukraine.

The scientific article establishes that in connection with the conduct of military operations by our state in the East over the past six years, the emergence of a new administrative and legal status of persons-internally displaced persons – is predetermined. It is determined that such persons need enhanced protection and ensuring the exercise of their rights and Freedoms, which in practice causes certain difficulties. The article analyzes the specifics of providing administrative services to internally displaced persons related to the registration and issuance of a passport. A study of the current legal acts regulating the procedure for providing administrative services related to the registration and issuance of a passport to internally displaced persons was conducted. Based on the study of judicial practice, the problem of delaying the procedure for identifying internally displaced persons when issuing a passport was revealed, which is due to the violation by the State Migration Service bodies of the established procedure for identifying a person when issuing a passport, for which they are not held accountable, despite the norm 166-27 of the Administrative Code of Ukraine, responsibility for violating the procedure for providing public services, what causes the ineffectiveness of such a norm. The article argues for the increased relevance of administrative services for issuing, pasting a photo to the passport. Proposals to facilitate the implementation of the norm 166-27 of the Administrative Code of Ukraine on bringing to justice officials of bodies such as the State Migration Service of Ukraine for violating the procedure for providing administrative services for issuing a passport of a citizen of Ukraine are justified, including violation of the procedure for establishing a person with the legal status of an internally displaced person and officials of other subjects of power for violating the procedure for providing other administrative services by raising awareness of consumers of Administrative Services about the content and operation of the above-mentioned norm. It is established that it is necessary to introduce a new mechanism for bringing to justice for committing an offense at the legislative level, article 166-27 of the Administrative Code of Administrative Offenses concerning the automatic opening of a case on an administrative offense and the application of liability measures based on the establishment of the fact of an offense in a court decision that has entered into legal force. It is proved that the introduction of such changes will save time, money and effort aimed at drawing up a protocol on an administrative offense, considering the case, collecting evidence and investigating the circumstances of the case. It is determined what changes to the provisions of the Administrative Code should be made based on taking into account the above proposals.

Вступ. Нині Україна для забезпечення та збереження територіальної цілісності вимушена вести бойові дії на сході, що мають назву «Операція об'єднаних сил». У зв'язку з окупацією частина населення примусово переселяється на інші тери-

торії країни. За інформацією, розміщеною на сайті Міністерства соціальної політики, станом на 22 вересня 2020 року, за даними Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО), взято на облік 1 457 665 переселен-

ців із тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей та Автономної Республіки Крим (далі – АРК) [1]. Особи з таким статусом зобов'язані пристосовуватися до нових умов проживання, а наша держава своєю чергою зобов'язана створювати всі умови для реалізації їхніх прав і свобод, у тому числі й під час одержання адміністративних послуг на підконтрольних територіях.

Однією з найактуальніших адміністративних послуг, яку громадяни не те що мають право одержувати, а, відповідно до чинного законодавства, – зобов'язані, є оформлення та видача паспорта, вклеювання фотокартки по досягненню відповідного віку.

Різні аспекти надання адміністративних послуг ВПО, забезпечення реалізації їхніх прав і свобод досліджувались у працях таких вчених, як К.А. Фуглевич К.О. Крохмальова, Н.І. Тищенко, Т.І. Доронюк, Б.Ю. Піроцький та інші. Однак питання щодо надання адміністративних послуг ВПО саме у сфері оформлення та видачі паспорта, а також щодо проблем, які виникають у ВПО під час одержання такої послуги, залишається недослідженим на науковому рівні, що й зумовлює актуальність обраної теми.

Метою дослідження є обґрунтування пропозицій до законодавства щодо вдосконалення умов надання адміністративних послуг з оформлення та видачі паспорта ВПО й відповідальності за їх неналежне надання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Серед основних нормативно-правових актів, що встановлюють порядок надання адміністративної послуги щодо оформлення та видачі паспорта громадянина України й паспорта громадянина України для виїзду за кордон, варто назвати Закон України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» [2]; Порядок оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсним та знищення паспорта громадянина України, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 р. № 302 [3]. Треба зауважити, що спеціального нормативного акту, який би встановлював окремих порядок надання досліджуваної адміністративної послуги для ВПО, немає. Однак, незважаючи на це, на практиці ВПО зіштовхуються з характерними для них труднощами під час оформлення та видачі паспорта, зокрема, такі труднощі пов'язані з процедурою ідентифікації особи.

Основним способом ідентифікації є отримання даних про особу з Єдиного державного демографічного реєстру, куди внесено інформацію про всіх осіб, яким оформлювалися нові ID-паспорти. Якщо до оформлення документів подається вну-

трішній паспорт-книжечка зразка 1994 р. (саме такі паспорти мають більшість громадян), ідентифікація проводиться за даними про особу, що зберігаються на паперових носіях у картотеках територіального підрозділу Державної міграційної служби (далі – ДМС), яким видавався паспорт. Саме тут виникає проблема, адже, якщо паспорт громадянина України видавався особі на території, що наразі не підконтрольна уряду України (окремі території Донецької та Луганської областей – ОРДЛО) чи на території нині окупованої АРК, доступу до картотек немає, провести ідентифікацію за стандартною процедурою неможливо [4]. Як наслідок, така процедура ідентифікації затягується на тривалий час, і по спливу двох місяців, встановлених на ідентифікацію, органи ДМС відмовляють в оформленні паспорта, обґрунтовуючи відмову тим, що за наданими громадянином документами ідентифікувати його особу неможливо.

Необхідно зауважити, що абзацем 3 пункту 43 «Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсним та знищення паспорта громадянина України» передбачено обов'язок органів Державної міграційної служби у виключних випадках за відсутності фотокартки особи й за результатами перевірок, за якими особу не ідентифіковано, з метою встановлення особи проводити опитування родичів, сусідів, які були зазначені в письмовому зверненні заявником і за результатами свідчень яких складається акт встановлення особи за формою, визначеною Міністерством внутрішніх справ (далі – МВС) [3]. Однак на підставі проведеного аналізу судових рішень щодо встановлення юридичного факту – ідентифікації особи й визначення її належності до громадянства України – виявлено факт затягування процедури ідентифікації особи зі статусом ВПО під час одержання нею адміністративної послуги з оформлення та видачі паспорта громадянина України [5; 6; 7]. Далі проаналізовано ситуацію, з якої чітко простежується неправомірність дій органів ДМС. Заявниця звернулася до суду з вимогами ухвалити рішення, яким встановити факт, що має юридичне значення, а саме що вона є уродженкою українського міста й громадянкою України. Встановлення факту, що має юридичне значення, заявниці необхідно для видачі їй паспорта громадянина України. За цим фактом заявниця зверталась до управління поліції. Однак за результатами розгляду заяви ознак кримінального правопорушення не виявлено. Після отримання з відділу поліції письмової відповіді позивачка звернулася до органів міграційної служби із заявою про видачу паспорта громадянина України замість втраченого. Відділ міграційної служби видав заявниці довідку про тимчасове посвідчення особи й розпочав процедуру вста-

новлення особи й належності до громадянства України. За результатами проведеної перевірки органами міграційної служби відмовлено у видачі паспорту громадянина України з посиланням на те, що особу заявниці не встановлено, належність до громадянства України не підтверджено [5].

Принцип 20 Принципів Пінсейру [8] підтверджує, що кожна людина, де б вона не перебувала, має право на визнання її правосуб'єктності. Так, із метою забезпечення цього права переміщеним усередині країни особам відповідні органи влади видають їм усі документи, необхідні для реалізації та здійснення їхніх законних прав, а саме: паспорти, посвідчення особи, свідоцтва про народження та свідоцтва про шлюб. Зокрема, органи влади сприяють видачі нових документів або заміні документів, загублених під час переміщень, без будь-яких необґрунтованих вимог, таких як вимога повернення на місце звичайного проживання для отримання цих або інших необхідних документів.

Відповідно до положень статті 50 (2) Конвенції про захист цивільного населення під час війни (Женевська Конвенція IV) [9] передбачено, що окупаційна держава повинна жити всіх необхідних заходів для полегшення процедури встановлення особи дітей і реєстрації їхніх сімейних зв'язків, а також реєстрації народжень, смертей і шлюбів.

За результатами розгляду справи судом позовні вимоги задоволено, особу позивача та її приналежність до громадянства України встановлено [5].

Суд також у своєму рішенні акцентував увагу на тому, що органом ДМС не було розглянуто звернення заявниці щодо проведення допиту свідків всупереч вимогам процедури ідентифікації особи, встановленої чинним законодавством.

У результаті особі зі статусом ВПО не можна оформити паспорт громадянина України, і їй доводиться через суд встановлювати такий факт юридичного значення, як приналежність особи до громадянства України.

Необхідно звернути увагу на те, що суд зазвичай визнає такий юридичний факт на підставі того переліку документів, що надавались заявником органу ДМС і які цим же органом визнавались недостатніми для ідентифікації особи. Також судом під час дослідження обставин справи й прийняття такого рішення встановлюються порушення органами ДМС порядку надання адміністративної послуги з оформлення та видачі паспорта громадянина України, зокрема й щодо недотримання вищезгаданого абзацу 3 пункту 43 «Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсним та знищення паспорта громадянина України» й інших порушень, що мали наслідком неправомірну (безпідставну) відмову в наданні цієї адміністративної послуги.

Таким чином, вищевказані обставини дають підстави вважати, що особи з правовим статусом ВПО змушені витратити додатковий час і зусилля задля отримання адміністративної послуги щодо оформлення та видачі паспорта внаслідок штучно створених перешкод, зумовлених саме неправомірною діяльністю органів ДМС.

Варто відзначити, що такі діяння охоплюються диспозицією статті 166-27 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) України – порушення законодавства у сфері надання адміністративних послуг [10]. Відповідно до положень частини 1 статті 221 КУпАП, справи за таким адміністративним правопорушенням розглядаються лише судами [10]. Названа норма набрала чинності з жовтня 2019 року, однак, незважаючи на це, на підставі аналізу даних інформаційної бази Єдиного державного реєстру судових рішень станом на двадцять сьоме вересня 2020 року (майже рік із часу набрання чинності) встановлено, що жодного стягнення за названою статтею не накладено, й навіть не відкрито жодної справи. Хоча водночас судових рішень про визнання неправомірними відмов в оформленні й видачі паспорта за такий період є кілька десятків [11; 12; 13; 14]. І це лише докази про порушення порядку надання одного виду адміністративних послуг – оформлення та видачі паспорта; залишається невідомою кількість порушень порядку надання інших видів адміністративних послуг, що продукують «безкарність».

Вищенаведена інформація дає підстави вважати, що органи ДМС порушують встановлений порядок надання адміністративної послуги з оформлення та видачі паспорта, але відповідальності за це не несуть. У зв'язку з «безкарністю» такі органи не припиняють вчинення неправомірних діянь, зокрема не дотримуються встановленого порядку ідентифікації особи.

Гостра потреба в реагуванні на порушення, що виникають під час надання такої адміністративної послуги, як оформлення та видача паспорта громадянина, зумовлена надзвичайно великою кількістю споживачів цієї послуги. Так, згідно зі статистичними даними, опублікованими на сайті ДМС, лише у 2019 році було видано:

- паспортів громадянина України у вигляді ID картки – 1 593 074;
- паспортів громадянина України у вигляді книжечки – 1 093;
- паспортів громадянина України для виїзду за кордон у форматі книжечки – 3 653 225 [15].

Таким чином, усього у 2019 році видано 5 мільйонів 247 тисяч 392 паспортів. Дані щодо загальної кількості осіб, які звернулись за оформленням паспорта; осіб зі статусом ВПО, що звернулись за наданням відповідної послуги; кількості отри-

маних відмов у цілому й відмов саме на підставі неможливості встановити особу, ДМС не оприлюднює та у відповіді на запит щодо таких відомостей інформує, що їх облік органами ДМС не ведеться [15; 17; 18].

Зважаючи на те, що норма, диспозиція якої охоплює наведені правопорушення та передбачає санкції за них, вже є, то проблема полягає в її застосуванні. Враховуючи, що така норма набрала чинності порівняно нещодавно, то її незастосування певною мірою зумовлено недостатньою обізнаністю споживачів адміністративних послуг щодо дії такої норми. Отже, необхідне запровадження механізму її дії, можливе за врахуванням таких пропозицій.

Доцільним у вищеприписаній ситуації є доведення до відома споживачів адміністративних послуг інформації про дію такої норми шляхом опублікування цієї норми й роз'яснення про порядок її застосування (тобто про право споживачів викликати поліцію в разі порушення порядку надання адміністративної послуги з оформлення та видачі паспорта, яка зобов'язана скласти протокол про адміністративне правопорушення, про подальші дії поліції щодо звернення до суду й інше) на всіх суб'єктах надання адміністративних послуг, зокрема розміщення такої інформації на найбільш видимих об'єктах приміщення, в якому надаються адміністративні послуги, на сайті суб'єктів надання, а також надання інформації про відповідальність за порушення порядку надання адміністративної послуги та інструкції-роз'яснення щодо порядку надання саме тієї адміністративної послуги, за якою звернулася особа, в письмовому вигляді безпосередньо особам під час їхнього звернення за отриманням послуги. Обов'язок щодо опублікування вищезазначеної інформації покласти на відповідний суб'єкт надання адміністративної послуги, а контроль за його виконанням – на посадових осіб таких суб'єктів.

Вищенаведене сприятиме обізнаності й захисту своїх прав осіб під час звернення за одержанням адміністративної послуги, зокрема й ВПО під час одержання ними послуги з оформлення та видачі паспорта громадянина України й у процесі проведення ідентифікації їхньої особи; а також сприятиме запобіганню вчинення порушень порядку надання адміністративних послуг відповідними суб'єктами.

Варто зауважити, що лише підвищення рівня обізнаності щодо існування норми, яка передбачає адміністративну відповідальність за порушення законодавства у сфері надання адміністративних послуг, не забезпечить дію норми в повному обсязі й реалізацію на практиці, тому доцільним вбачається також новий порядок при-

тягнення до відповідальності за порушення, що охоплюються диспозицією статті 166-27 КУпАП.

З теорії права юридичною підставою відповідальності є факт правопорушення (з усіма його складовими елементами). З наведеного випливає, що в разі наявності підстави має наступати наслідок, тобто за вчинене правопорушення мають бути застосовані заходи відповідальності до винних осіб. Вищенаведене можливо реалізувати шляхом запровадження на законодавчому рівні механізму, за яким рішення суду про встановлення особи в окремому провадженні чи будь-яке інше рішення суду в позовному провадженні, яке набрало законної сили та яким встановлено факт неправомірної відмови в оформленні й видачі паспорта (в тому числі порушення порядку ідентифікації особи чи будь-яке інше порушення порядку надання іншої адміністративної послуги), є підставою для відкриття судом провадження про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 166-27 КУпАП, і для застосування заходів відповідальності, визначених санкціями вказаної статті, в тому числі й накладення штрафу на винних осіб.

Запровадження вищевказаних змін забезпечить економію часу, кошти й зусилля, спрямовані на складення протоколу про адміністративне правопорушення, розгляд справи, збирання доказів і дослідження обставин справи. Окрім цього, що найважливіше, вказаний механізм забезпечить притягнення всіх винних осіб, матиме наслідком запобігання порушення порядку надання як адміністративної послуги з оформлення та видачі паспорта, так і будь-яких інших послуг; сприятиме надходженню додаткових коштів у державний бюджет коштом сплачених штрафів.

Для реалізації викладених пропозицій необхідно внести такі зміни до законодавства.

У частині 1 статті 258 КУпАП доповнити перелік правопорушень, за якими не складається протокол про адміністративне правопорушення, додавши також правопорушення, передбачене статтею 166-27 КУпАП – у разі, якщо таке правопорушення виявлене судом під час розгляду іншої справи.

У частину 2 статті 277 КУпАП додати положення про те, що справа про правопорушення, передбачене статтею 166-27 КУпАП, у разі, якщо таке правопорушення виявлене судом під час розгляду іншої справи, підлягає розгляду в скорочений строк – протягом доби.

У частину 1 статті 221-1 до справ про адміністративні правопорушення, які розглядаються місцевими господарськими, адміністративними судами, апеляційними судами й Верховним судом додати справу про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 166-27 КУпАП.

Урахування запропонованих змін до законодавства дозволить суду в разі встановлення факту правопорушення, передбаченого статтею 166-27 КУпАП, без складання протоколу протягом доби розглянути справу про такі правопорушення та накладати адміністративні стягнення на винних осіб.

Висновки. У науковій статті аргументовано необхідність сприяння органів державної влади в підвищенні рівня обізнаності споживачів адміністративних послуг про дію норми 166-27 КУпАП шляхом розміщення інформації про зміст цієї норми й роз'яснення про порядок її застосування на всіх суб'єктах надання адміністративних послуг, зокрема розміщення такої інформації на найбільш видимих об'єктах приміщення, в якому надаються адміністративні послуги, на сайті вищезазначених суб'єктів, а також безпосереднє забезпечення інформацією про відповідальність за порушення порядку

надання адміністративної послуги й інструкцією-роз'ясненням щодо порядку надання саме тієї адміністративної послуги, за одержанням якої звернулася особа.

Обґрунтовано необхідність запровадження нового механізму притягнення до відповідальності за порушення, встановлені статтею 166-27 КУпАП щодо автоматичного відкриття справи про адміністративне правопорушення та застосування заходів відповідальності на підставі встановлення факту правопорушення в рішенні суду, що набрало законної сили.

Урахування вищенаведених пропозицій сприятиме притягненню до відповідальності винних осіб, запобігатиме вчиненню нових правопорушень, забезпечить можливість швидкого отримання ВПО адміністративної послуги з оформлення та видачі паспорта України й дотримання органами ДМС порядку ідентифікації осіб.

Література

1. Внутрішньо переміщені особи. Головні новини. *Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України*. URL: www.msp.gov.ua/news/19091.html (дата звернення: 27.09.2020).
2. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус : Закон України від 20 листопада 2012 р. № 5492-VI (зі змінами) / *Верховна Рада України Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 51. Ст. 716.
3. Порядок оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсним та знищення паспорта громадянина України : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 р. №302 (зі змінами) / Кабінет Міністрів України. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/302-2015-%D0%BF#Text>.
4. Курганова О. Проблемні питання оформлення біометричних паспортів в умовах тимчасової окупації окремих територій України. *Юридична газета online* : вебсайт. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/inshe/ne-tak-vono-sklalosya-yak-gadalosya.html>. (дата звернення: 27.09.2020).
5. Рішення суду № 71305676 від 14 грудня 2017 р. у справі № 520/11478/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: www.reyestr.court.gov.ua/Review/71305676. (дата звернення: 27.09.2020).
6. Рішення суду № 78871617 від 19 грудня 2018 р. у справі № 330/963/18. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: www.reyestr.court.gov.ua/Review/78871617. (дата звернення: 27.09.2020).
7. Рішення суду № 87681802 від 06 лютого 2020 р. у справі № 569/22491/19. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: www.reyestr.court.gov.ua/Review/87681802. (дата звернення: 27.09.2020).
8. Руководящие принципы по вопросу о перемещении лиц внутри страны. *Официальный сайт ООН*. URL: www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/internal_displacement_principles.shtml (дата звернення: 27.09.2020).
9. Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text (дата звернення: 27.09.2020).
10. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07 грудня 1984 р. №8073¹-X (зі змінами) / *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України*. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.
11. Рішення суду № 88235807 від 17 березня 2020 р. у справі № 500/379/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: www.reyestr.court.gov.ua/Review/88235807 (дата звернення: 27.09.2020).
12. Рішення суду № 88490509 від 30 березня 2020 р. у справі № 140/316/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: www.reyestr.court.gov.ua/Review/88490509 (дата звернення: 27.09.2020).
13. Рішення суду №87893100 від 20 лютого 2020 р. у справі № 480/45/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: www.reyestr.court.gov.ua/Review/87893100 (дата звернення: 27.09.2020).
14. Рішення суду №87467487 від 07 лютого 2020 р. у справі № 140/3523/19. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: www.reyestr.court.gov.ua/Review/87467487 (дата звернення: 27.09.2020).

15. Показники діяльності ДМС за 2019 рік. *Офіційний сайт Державної міграційної служби України*. URL: https://dmsu.gov.ua/assets/files/statistic/year/2019_12.pdf.
16. Відповідь Державної міграційної служби України на запит на інформацію № 4.1.2-41/4.2-20 від 15 квітня 2020 р.
17. Повторний запит на інформацію Колотухи К. від 15 квітня 2020 р.
18. Відповідь Державної міграційної служби України на повторний запит на інформацію № ЗПІ-К-103-20/4.2.3/73-20 від 23 квітня 2020 р.

References

1. Vnutrishno peremishcheni osoby. Holovni novyny. *Ofitsiyni sait Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy*. Retrieved from www.msp.gov.ua/news/19091.html. (In Ukrainian)
2. About the Unified State Demographic Register and documents confirming the citizenship of Ukraine, certify a person or his special status: Law of Ukraine of 20.11.2012. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2013. № 51. Art. 716.
3. Procedure for registration, issuance, exchange, forwarding, seizure, return to the state, invalidation and destruction of the passport of a citizen of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 25.03.2015, №302. *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/302-2015-%D0%BF#Text>.
4. Kurhanova O. (2018) Problemni pytannia oformlennia biometrychnykh pasportiv v umovakh tymchasovoi okupatsii okremykh terytorii Ukrainy. [Problematic issues of registration biometric passports in the conditions of temporary occupation of separate territories of Ukraine] Retrieved from <https://jur-gazeta.com/publications/practice/inshe/ne-tak-vono-sklallosya-yak-gadalosya.html>. (In Ukrainian).
5. Rishennia sudu № 71305676 vid 14.12.2017 u spravi № 520/11478/17. *Yedyni derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. Retrieved from www.reyestr.court.gov.ua/Review/71305676. (In Ukrainian).
6. Rishennia sudu № 78871617 vid 19.12.2018 u spravi № 330/963/18. *Yedyni derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. Retrieved from www.reyestr.court.gov.ua/Review/78871617. (In Ukrainian).
7. Rishennia sudu vid 06.02.2020 u spravi № 569/22491/19. *Yedyni derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. Retrieved from www.reyestr.court.gov.ua/Review/87681802. (In Ukrainian).
8. Guidelines for the movement of persons within the country. *Ofytsyalnyi sait OON*. Retrieved from www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/internal_displacement_principles.shtml.
9. Convention for the Protection of Civilian Persons in Time of War of 12.08.1949. *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text.
10. Code of Ukraine on Administrative Offenses of Ukraine of December 7, 1984, №80731-X. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1984. Dodatok № 51. Art. 1122.
11. Rishennia sudu № 88235807 vid 17.03.2020 u spravi № 500/379/20. *Yedyni derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. Retrieved from www.reyestr.court.gov.ua/Review/88235807 (In Ukrainian).
12. Rishennia sudu № 88490509 vid 30.03.2020 u spravi № 140/316/20. *Yedyni derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. Retrieved from www.reyestr.court.gov.ua/Review/88490509 (In Ukrainian).
13. Rishennia sudu №87893100 vid 20.02.2020 u spravi № 480/45/20. *Yedyni derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. Retrieved from www.reyestr.court.gov.ua/Review/87893100 (In Ukrainian).
14. Rishennia sudu № 87467487 vid 07.02.2020 u spravi № 140/3523/19. *Yedyni derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. Retrieved from www.reyestr.court.gov.ua/Review/87467487 (In Ukrainian).
15. Pokaznyky diialnosti DMS za 2019 rik. *Ofitsiyni sait Derzhavnoi mihratsiinoi sluzhby Ukrainy*. Retrieved from https://dmsu.gov.ua/assets/files/statistic/year/2019_12.pdf. (In Ukrainian).
16. Vidpovid Derzhavnoi mihratsiinoi sluzhby Ukrainy na zapyt na informatsiiu № 4.1.2-41/4.2-20 vid 15.04.2020.
17. Povtorny zapyt na informatsiiu Kolotukhy K. vid 15.04.2020.
18. Vidpovid Derzhavnoi mihratsiinoi sluzhby Ukrainy na povtorny zapyt na informatsiiu № ZPI-K-103-20/4.2.3/73-20 vid 23.04.2020.